VALÈNCIA JA NO COMPTA

En uns pocs anys, València ha passat de ser una de les ciutats clau per al rock en directe a convertir-se en un erm en què no recala pràcticament cap nom internacional de rellevància. Què ha passat perquè es cree aquesta situació? Per què els grups actuen a Algorta (Biscaia) o Pradejón (Logronyo) i no aquí? Són els promotors els qui obliden la ciutat o és el públic qui gira l'esquena als concerts?

A finals dels setanta, en qüestions de rock, l'eix dominant de la música en directe a l'estat espanyol passava inevitablement per Barcelona i per Sant Sebastià, ciutats properes a la frontera amb l'estat francès, i per tant més obertes a influències exteriors, i per Madrid, la capital. València no era aleshores una ciutat condicionada per acollir grans esdeveniments musicals ni s'havia convertit encara en barem nacional per prendre el pols a determinats llançaments discogràfics.

Durant els vuitanta es va produir un canvi. L'obertura de Pachá Auditorium (avui Arena) va dotar la ciutat d'un local amb òptimes condicions per a la música en directe. Els seus gestors començaren a treballar a l'aire lliure (plaça de bous, camp de futbol) i varen crear una sala alternativa (Garage) per a bandes de menor atractiu popular. Alhora, les institucions començaren a promoure concursos rock. Si bé les convocatòries van nàixer amb una clara intenció electoralista, a la recerca del vot jove, el fet és que un bon nombre d'adolescents es compraren la seva primera guitarra, es van unir als seus amics i començaren a assajar al garatge dels seus pares. Independentment de les seues aptituds musicals, eren públic potencial per al rock en directe, com es va constatar durant els anys següents.

Pachá va demostrar que els concerts podien ser rendibles a València, cridà l'atenció sobre la ciutat i els grans promotors ens cediren la tercera capitalitat en matèria de rock en directe. Els anys de sequera es van veure recompensats i immediatament altres sales s'apuntaren a l'aventura, la qual cosa va permetre que per València passaren noms avui impensables com The Chameleons, Fleshtones, Dr. & The Medics, Woodentops, Smithereens i un llarg etcètera. Les sales que els van portar no perderen diners, i continuen obertes (Isla, Espiral, Ku, Barraca), però els seus escenaris estan deserts. Què ha ocorregut per què això siga així?

El sostre de públic. Curiosament, malgrat l'èxit de grups d'aforament mitjà (unes tres mil persones), els macroconcerts no funcionaren mai a València. Els successius fracassos de Tina Turner, Prince o Sting, estrelles d'oripell que no haurien d'haver tingut problemes per a cobrir expectatives, han impedit que noms de primer ordre continuen venint. De fet, aquests noms van ser la ruïna de la promotora V5, que durant 1987 i 1988 va arribar a un acord amb l'Ajuntament per a l'explotació del Pavelló de la Font de Sant Lluís. Si la iniciativa haguera prosperat, València hauria trobat un macroespai que excedeix la capacitat de l'Auditorium i que es defineix per ser un lloc tancat amb capacitat per unes deu mil persones. Tantmateix, després de les visites de The Cure, Duran Duran, Spandau Ballet o Motorhead, V5 va llançar la tovallola. Amb posterioritat, només Arena va utilitzar un parell de vegades el Pavelló, totes dues amb The Cult com a protagonistes, però després l'espai ha estat arraconat. Els motius?

Per Napoleón Beltrán, d'Arena Auditorium, són clars: "Al Pavelló és molt complicat cobrir econòmicament una producció. La seguretat, per exemple, és deu vegades més costosa que al Palau Sant Jordi de Barcelona, un lloc polivalent concebut per a tot tipus d'espectacles. Ací això és impensable. A la Font de Sant Lluís calia traslladar-ho tot a mà, i així es molt difícil. Les despeses de producció encareixen tant el concert que és quasi impossible rendibilitzar la inversió."

D'altra banda, s'ha d'afrontar una realitat clara: València té un sostre de públic per a la música en directe. Potser es tracta d'un simple problema demogràfic: a menor població, menys espectadors, però no deixa de ser sorprenent que València continue sent un dels llocs de l'estat on més discos es venen. Per què, doncs, no cobreixen l'aforament Prince o Sting? "El problema –afirma Beltrán– és que si es fa un gran concert a Barcelona o Madrid, els mitjans de comunicació el promouen. Fins i tot si arriba la notícia per agència, ix publicada a València. Però quan el concert és ací, l'únic que fan els mitjans és demanar-te publicitat. Si no pagues, no hi ha promoció que valga. No hi ha quasi premsa, les emissores et cobren. La producció d'un concert a València costa un milió de pessetes més que en qualsevol altre lloc. A Barcelona, per exemple, amb mil dos-cents cartells tot el món s'assabenta del concert. A València en fan falta cinc mil: te'ls tapen constantment, has de fer pegades pels pobles, etc." Els mitjans, com veurem més endavant, poden tenir la seua responsabilitat, pero hi ha altres elements, potser més importants, que han estat clau per al canvi de gustos del públic.

La 'makina', responsable? Per Roberto Grima, de la promotora barcelonina La Iguana Internacional, "València ha pegat una baixada, cal ser sincers. Abans hi havia grups que omplien, i fins i tot que només actuaven a València, i ara això no ocorre. Jo crec que hi ha menys interès pels grups. Fa anys les discoteques i bars s'alimentaven més de rock, de grups de guitarres. Fins i tot era divertit, perquè els recintes s'omplien amb el que anomenàvem "grups d'una cançó", que tenien un únic èxit i això era suficient perquè actuaren i ompliren de gom a gom, com Peter Murphy o The Bolshoi. No culpe les discoteques, però l'interès ha baixat. Els últims concerts que

L'alternativa del velòdrom

Enfront dels problemes que plantegen la majoria de locals valencians de gran aforament, el velòdrom Lluís Puig es perfila com una alternativa possible. La seva inauguració per a concerts tindrà lloc el proper 24 d'abril, amb l'actuació de Simple Minds, una banda que sempre ha tingut seguidors a la ciutat.

Tanmateix, segons Napoleón Beltran, el velòdrom és un "bunyol", un "avortament": "Cal crear un espai polivalent, amb bona acústica. Hi ha unes normes internacionals que en altres llocs es respecten i aquí no. A sobre, Simple Minds fan una gira destinada a sales de capacitat mitjana. Traslladar l'espectacle al velòdrom perjudica la qualitat del *show*, perquè l'adaptació serà impossible."

El pròxim 24 d'abril, aquesta banda escocesa inaugurarà el velòdrom Lluís Puig en el seu nou paper de local de concerts.

Jesús Wolstein, delegat a València de Cadena 100 i promotor del concert, té les raons per haver escollit el lloc: "El velòdrom és una ubicació per a concerts entre vuit mil i deu mil persones de capacitat que ofereix la garantia de no suspensió per pluja i compta amb unes instal·lacions modernes. És a prop de la ciutat, no té problemes d'aparcament i l'accés per a la producció es fàcil. Després de la remodelació a què ha estat sotmès, és un marc idoni, i més bonic que el Pavelló."

En tot cas, anteriorment hi hagué altres intents d'utilitzar el velòdrom que no van fructificar. Marcos Martínez, promotor independent de concerts, va tractar, sense èxit, d'estrenar l'espai amb Depeche Mode, però els organitzadors de gires internacionals no es fiaven d'un recinte sense experiència. "Aquest problema –considera Marcos Martínez– pot provocar molts errors i tenien les seues reserves. D'altra banda, el pla d'evacuació del local no estava adequat a aquest tipus d'espectacles, i els enfrontaments polítics n'endarrerien l'aprovació. Donat que els permisos els dóna la Conselleria (PSOE) i el velòdrom és de gestió municipal (PP-UV), el xoc era inevitable. Ara, en canvi, estem a l'expectativa d'unes eleccions i és molt més fàcil aconseguir el recinte."

Segons un portaveu de l'àrea d'esports de l'Ajuntament de València, "actualment el velòdrom ha passat totes les inspeccions de protecció civil i el problema està solucionat". S'acosten les eleccions, així doncs, Simple Minds tenen el camí lliure per a oferir el primer espectacle pop multitudinari en viu a València després de molts anys de sequera. **E. G.**

hem fet a València no han funcionat econòmicament, i si es perden diners, la sala no continua arriscant".

Les discoteques, al costat dels mitjans de comunicació, són el barem musical de la ciutat, i durant els vuitanta a València passaren per dues etapes: la sinistra, que va portar a la ciutat a Siouxsie and the Banshees, The Mission, The Cure, Sisters of Mercy o Alien Sex Fiend i posteriorment la *indie*, que va propiciar visites sonades com la de Stone Roses i fracassos com el renomenat València Festival, concert estiuenc amb Happy Mondays, The Farm i The Pixies que no va arribar a celebrar-se per la caiguda durant les proves de so d'un pont de llums. Aquest esdeveniment no va ajudar gens la consolidació de València com a plaça de primer ordre per als promotors estrangers. Per contra, els noranta han arribat marcats sota el signe del *bakalao*. Aquesta és una de les claus per a Beltran: "Hi ha una sèrie de persones que no volen que això funcione, i són els responsables de les discoteques amb horaris fora de control. Si un concert començara a les nou i mitja o les deu, la gent hi podria assistir perquè podria anar-se'n a dormir a una hora prudent i treballar l'endemà, però ací s'ha acostumat el públic que els concerts comencen a les dues de la matinada. A més a més, aquestes discoteques punxen *bakalao*, no rock. S'han venut als diners fàcils de la *makina*, no han fet esforços com Arena, que fins i tot perdent diners no ha deixat de fer un espectacle per mantenir una posició de dignitat."

Encara que no com a màxima culpable, és cert que la *makina* es troba en el punt de mira de qualsevol explicació raonable del fenomen. El canvi produït en la música de discoteca valenciana en els últims anys ha estat notable, i el públic ha variat. Paradoxalment, els principals gestors de la nit en l'actualitat estaven involucrats aleshores en les produccions de rock. Vicent Pizcueta n'és un. Fa uns anys era el responsable de sala a Arena. Sota la seua supervisió directa visitaren València The Godfathers, Ramones o Love & Rockets. Ara desenvolupa la seua feina a Heaven, un dels temples de la famosa "ruta". Per Pizcueta no existeix l'enfrontament entre rock i *makina:* "Tots som de la mateixa generació. El que cal reconèixer és que tota aquella bonança de concerts va venir provocada per l'ambient discotequer, que era on es punxaven aquells grups. Hi havia un agermanament, però totalment artificial, perquè allò no era música de discoteca, encara que els grups que han triomfat en directe es van fer a les pistes de ball, i de vegades només a les valencianes. A Popular History of Signs o Alien Sex Fiend actuaven aquí més que al seu poble. Ara la situació s'ha normalitzat. Les discoteques punxen música *dance*, s'ha produït una evolució dels gustos i el directe està anquilosat. Als joves els interessen altres coses. Va ser un *boom* fictici i avui tot ha tornat a la normalitat."

Una cosa semblant opina Nacho Reglero, delegat de la Cadena 40 Principales a València: "Ens movem per cicles. Els grups que venien a tocar en directe fa anys van ser els substituts de la música dels setanta. Ara els centres d'oci serveixen *dance*, i el més lògic és que a la gent li agrade. Les vendes demostren que els *megamixes* venen més que Oasis o Black Crowes. La gent del carrer està amb aquest so i als més joves els agrada. És una

cosa tan forta que no es pot negligir. Cal ser conscients del moment. Estem en crisi i l'oci també es veu perjudicat. La solució vindrà amb un nou cicle. S'ha de tenir paciència."

El paper del mitjans. Per la seua part, les grans cadenes de ràdio han deixat de donar a conèixer alternatives sonores per passar a promoure els productes que vénen, tinguen credibilitat o no, la qual cosa provoca una altra tremenda paradoxa: els grups que tenen suport radiofònic actuen en directe en comptades ocasions, mentre que les bandes que vénen de gira es troben que els seus discos no són programats ni per una sola emissora local, encara que, per acord amb la companyia discogràfica, aparega el seu logotip en els cartells. A canvi, l'emissora promou un producte prioritari de la companyia i tots contents. S'han donat els vergonyosos casos de veure com Green Day actuaven en un concert "per a iniciats" sense que les emissores els feren el mínim cas i posteriorment, després del seu èxit als Estats Units i l'arribada de la consigna de torn per part de la companyia i la directiva nacional de la cadena (que, encara que arribe tard, no permetrà que un èxit als EUA no ho siga al nostre país), el seu últim disc siga programat constantment. I el mateix pot aplicar-se a The Cranberries, descoberts amb *Zombie* després d'haver estat absolutament menyspreats amb el seu primer LP. En contra del que ocorria fa anys, les llistes de vendes són les que condicionen la programació, i no a l'inrevés. NOFX, Echobelly, Hole i un llarg etcètera de grups que han de venir a Espanya esperen aquest suport que de segur que no obtindran. Es fàcil suposar, per tant, que el seu públic és reduït, i que per conseqüent es limiten a fer dues actuacions promocionals a Barcelona i Madrid per a tornar-se a casa com abans millor.

Nacho Reglero no creu que aquest siga el problema: "Actualment les promotores s'asseguren dues places que han de fer quasi obligatòriament i s'obliden de les altres. No amplien les gires per por, i més que de les emissores, la culpa ha estat de l'estratègia de les companyies de discos. Els noranta són els anys del màrqueting, de les recopilacions i les bandes sonores, mentre que el grup o l'artista s'ha cultivat poc. Les emissores disparen a tot el que es mou, sempre que siga de qualitat, però açò és una qüestió de promoció entre tots. El que passa és que el concepte de venda de discos està per damunt del de suport a l'artista."

Per Reglero, els macroconcerts gratuïts a l'aire lliure que organitzen les emissores de ràdio no tenen res a veure amb l'actitud del públic enfront de les actuacions en altre tipus de recintes, amb el pagament previ d'una entrada. "Als grans mercats, com els Estats Units o Alemanya, es realitzen aquestes activitats constantment en llocs públics, i allí no perjudica ningú. Fins i tot en lloc de fer mal, jo crec que crea afecció. I la quantitat d'esdeveniments d'aquest tipus no és comparable al nombre de concerts que s'organitzen als pobles durant les festes d'estiu. Allí sí que hi ha hagut saturació, i la gent pot haver acabat per avorrir-se."

Siga quina siga la raó, les dades són contundents: València ha deixat de ser plaça de primer ordre en les gires internacionals de rock, i les perspectives amb vista al futur no ens permeten ser optimistes. Si en alguna cosa coincideixen tots els sectors implicats, és en el seu convenciment que la situació es prolongarà indefinidament. Caldrà fer-se a la idea, mentre els organitzadors d'autobusos fan el seu agost durant tot l'any. El problema, és clar, continuaran essent els grups de mitjana capacitat, precisament els que donaren fama i nom a la ciutat. No serà difícil trobar lloc en un viatge cap a Barcelona per veure R.E.M. o els Rolling Stones. Però, qui arriscarà els seus diners organitzant un autobús per assistir als concerts de Veruca Salt, Elastica o Weezer? Evidentment, ningú.

Eduard Guillot

VICENT PIZCUETA

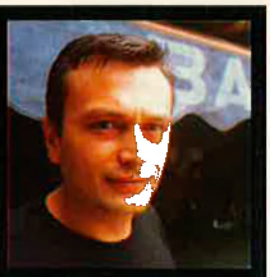

Els principals gestors de la nit valenciana en l'actualitat estaven involucrats fa uns anys en les produccions de rock. Vicent Pizcueta, responsable de Heaven i ex-cap d'Arena, havia portat The Godfathers, Ramones i Love & Rockets.

ARENA AUDITORIUM

Els circuit de locals de concerts de València va adquirir temps enrere una fama important per programar actuacions de mitjana capacitat però, sobretot, d'una elevada qualitat musical.